

Експансія. Кн.4. На згарищі Сіболи

Події тисячолітнього майбутнього — людства й Землі! Коли зненацька відкрилося/ється Кільце — брама до тисячі незнаних світів іншої галактики... На дивну планету Ілус прибувають колоністи й починають добувати літій, а компанія, якій ООН віддала Ілус, забороняє їм це робити. Теракти, війна! Та Голден, капітан космодобувної «Росинант», береться припинити конфлікт і бореться з Мертрі, керівником експедиції тієї зажерливої фірми. Але приспані механізми цієї штучно створеної планети завзялися знищити обидві сторони, всіх прибулих людей! Та не дарма Голден, явна аватара ідеального детектива Голмса, вступає в бій не тільки з Мертрі — відродженим злим генієм Моріарті? — а й з людовбивчою програмою планети — і перемагає! І настає мир: компанія схиляється до співпраці з колоністами... Захопливий роман, хоч і фантастичний! Хто припаде до нього ввечері, той до ранку й дочитає! Приємного всім контакту з майбутнім землян у цій чудовій версії від Джеймса С. А. Корі!

ДЖЕЙМС С. А. КОРІ

ЕКСПАНСІЯ

НА ЗГАРИЩІ СІБОЛИ

КНИГА 4

Джеймс С. А. Корі

••••• • **ЕКСПАНСІЯ** •

Книга 4

НА ЗГАРИЩІ СІБОЛИ

Джеймс С. А. Корі

Експансія. На згарищі Сіболи : роман : Кн. 4 / Джеймс С. А. Корі ; пер.
з англ. О. Мокровольського. — Тернопіль : Богдан, 2023. — 528 с.

ISBN 978-966-10-8384-3

James S. A. Corey, Cibola Burn

Book Four of the Expanse

Copyright © 2014 by Daniel Abraham and Ty Franck

Переклад з англійської *Олександра Мокровольського*

Події тисячолітнього майбутнього — людства й Землі! Коли зненацька відкрилося/ється Кільце — брама до тисячі незнаних світів іншої галактики... На дивну планету Ілус прибувають колоністи й починають добувати літій, а компанія, якій ООН віддала Ілус, забороняє їм це робити. Теракти, війна! Та Голден, капітан космокорабля «Росинант», береться припинити конфлікт і бореться з Мертрі, керівником експедиції тієї зажерливої фірми. Але приспані механізми цієї штучно створеної планети завзялися знищити обидві сторони, всіх прибулих людей! Та недарма Голден, явна аватара ідеального детектива Голмса, вступає в бій не тільки з Мертрі — відродженим злим генієм Моріарті? — а й з людовбивчою програмою планети — і перемагає! І настає мир: компанія схиляється до співпраці з колоністами... Захопливий роман, хоч і фантастичний! Хто припаде до нього ввечері, той до ранку й дочитає! Приємного всім контакту з майбутнім землян у цій чудовій версії від Джеймса С. А. Корі!

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.

«Навчальна книга — Богдан», просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, Україна, 46002.

«Навчальна книга — Богдан», а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися: т/ф (0352) 520 607 office@bohdan-books.com

Інтернет-магазин «НК Богдан»: www.bohdan-books.com mail@bohdan-books.com

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Електронні книги: www.bohdan-digital.com

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Гагаріна, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279, nk-bogdan@ukr.net

Інтернет-магазин «Дім книги»: dk-books.com

т. (067) 350 1467; (099) 434 9947

Пролог. Боббі Дрейпер

«Тисяча світів!» — подумала Боббі, коли за її спиною зачинилися двері тунелю.

І не просто якась там тисяча світів. Тисяча систем. Сонць. Газових гігантів. Астероїдних поясів. У тисячу разів далі того, куди було розпросторилося досі людство. Екран навпроти неї показував останні вісті, але гучномовці повиходили з ладу, й дикторів голос звучав так невиразно, що годі було розчути слова. Утім, щоб уловити суть повідомлень, їй вистачало й рядка графічного супроводу, який вступав унизу ліворуч, зникаючи праворуч. Нові дані аналізів, що пройшли крізь ворота. Ось іще один образ котрогось незнаного сонця із колами орбіт нових планет. І всі вони порожні. Хоч би чим було те, що вибудувала десь там у безоднях часу й викинула в напрямі Землі протомолекула, воно більш не озивалося на поклики. Мостобудівник відкрив цей шлях, одначе звідтіля не ринули сюди ніякі великі боги.

Приголомшливо, подумала Боббі, як швидко спромоглося людство відійти від «Що за неуявлений розум сформував оці чудеса, що душу вивертають?» до «Ну, позаяк їх тут немає, то чом не розжитися мені на їхній матеріальчик?».

— Вибачте, — прогугнявив чоловічий голос. — Чи не знайдеться у вас жменька дрібняків для ветерана?

Вона відірвала погляд від екранів. Сухорлявий чоловічок із сірим обличчям.

— Ви справді ветеран? — перепитала. — А де служили?

— На Ганімеді, — сказав той, ще й головою покивав та відвернувся, силкуючись прибрати шляхетнішого вигляду. — Я був там, коли все воно рухнуло. А як повернувся сюди, уряд мене кинув: сиди на своїй сраці. Оце хочу нашкребти трохи грошеньят на переліт до Церери. Маю там родину.

Боббі відчула, як лють розпирає їй груди, але постаралася зберегти спокій і в голосі, і в виразі обличчя.

— А ви зверталися до ветеранської організації, якоїсь їхньої філії? Вони б допомогли вам.

— Я просто здихаю з голоду, — прикро зміненим голосом прогарчав прошак.

Боббі роззирнулася по вагону. Зазвичай о цій порі у вагонах бувають люди. Сусідні приміщення під Синусом Аврори усі з'єднувались евакуаційним тунелем. Це була частина великого проєкту «оземлення» Марса, започаткована ще до Боббіного народження, а тривати запланована ще й довго по її кончині. Але на цю хвилину більш нікого тут не було. Миттєво обміркувала, яке враження вона може справляти на жebraка. Величенька була вона жінка, висока і в плечах широка, але якраз перебувала в сидячому положенні й светра нацупила трохи мішкуватого. Можливо, цей помилково виснував, ніби перед ним розсілася якась гладуха. Але Боббі не мала у своєму тілі жодної зайвої жиринки.

— А в якій частині ви служили? — запитала вона. Той заблимав очима. Вона розуміла: йому здалося, буцім вона трохи злякалася його, і тепер спантеличився, бо перелякані такого не питають.

— Частині?

— В якій ви служили частині?

Той знову облизав губи.

— Не хотілося б...

— Бо це ж сміхота та й годі, — провадила вона. — Я могла б заприсягтися, що знаю всіх і кожного, хто тільки перебував на Ганімеді, коли там спалахнула війна. Знаєте, як переживеш щось таке, то вже вік не забудеться. Бо ти на власні очі бачила, як гине стільки твоїх друзів. І яке ж було ваше звання? Я там була сержант артилерії.

Його сіре обличчя побіліло, зморщилось. Зціпилися уста. Він іще глибше запхнув руки в кишені й щось промимрив.

— Ну, й що далі? — провадила Боббі. — Ось я по тридцять годин на тиждень співпрацюю з ветеранською філією. І я туди-розтуди певна: ми могли б надати отакому файному та заслуженому ветеранові якийсь перепочинок.

Він сіпнувся дати драла, але її рука вхопила його за лікоть швидше, ніж він би встиг накивати п'ятами. Обличчя йому скривилося від страху та болю. А вона притягла його майже впритул до себе. Заговорила обачливо, не підвищуючи голосу. Кожне її слово звучало чітко й гостро.

— Придумай. Якусь іншу бувальщину.

— Так, мем, — пробелькотав жебрак. — Придумаю. Обов'язково.

Вагон сповільнив рух, звертаючи вбік, до першої станції Бріч-Кенді. Боббі відпустила прошака й підвелася. Коли він уздрів її повен зріст, очі йому трохи розширилися. Рід її походив із Самоа, й іноді вона справляла десь таке враження на людей, що бачили її вперше й не сподівалися побачити велетку. Часом вона трохи потерпала через такий свій ефект. Але не цієї миті.

Її брат мешкав у милому гніздечку для людей середньої заможності, недалеко від меншого університету Бріч-Кенді. Якийсь час по тому, як Боббі повернулася на Марс, вони з братом жили в одному помешканні. Та вона й досі тулила докупи окремі шматочки свого життя. Ніколи не думала, не гадала, що це буде така забарна справа. Наслідком усього того стало почуття якоїсь заборгованості перед братом. Почасти сюди належали родинні вечірки.

Різні приміщення Бріч-Кенді були розкидані то тут, то там. Вона йшла, а стіни при її наближенні спалахували рекламними оголошеннями, впізнавали її в обличчя й переслідували пропозиціями таких виробів та послуг, які, на їхню думку, могли б їй знадобитися. Організувати зустрічі, заманити в членство у спортклубах, надати запаморочливі космічні екскурсії, консультації психолога, показати новий фільм Мбекі Суна... Боббі удавала, ніби все це й не до неї. А все-таки їй хотілося, щоб вешталось тут більше перехожих, хоч трохи більше щоб мелькало людських облич, аби різноманітніш було. Навіщо? Та щоб переконати себе, ніби всі ті рекламні пропозиції геть не її стосуються, а когось іншого, хто чимчикує поруч.

Але гай-гай! Нині в Бріч-Кенді не юрмилися люди, як було колись. Менше людей видніло і по станціях метрополітену, й по коридорах-переходах. І зовсім мало приходило працювати в рямцях програми допомоги ветеранам. Чула вона, що на шість відсотків менше стало студентів у вищому університеті.

Людство досі так і не спромоглося заснувати бодай одну-однісіньку життєздатну колонію в нових світах, але проб ґрунтів і всяких аналізів набралось вже предостатньо. Людство засягло свій новий кордон, і міста Марсу відчували на собі тягар цих змагань.

Щойно Боббі переступила поріг, як розкішно-густючий дух супу зі стручків бамії погнав їй слинку, але водночас вона почула й підвищені тони чоловічої суперечки: сперечалися її брат і небіж. Від того нутрощі їй стислися клубком, хоча... це ж її родина! Любила вона їх. І багато чим завдячувала їм. Хай навіть змусять вони її враз страшенно захопитися ідеєю космічних походеньок.

— ...я ж зовсім інше хочу сказати, — говорив небіж. — Наразі він був уже студент вищого університету, одначе коли в родині доходило до роздраю, як було не розчутти шестирічного хлопчика в його голосі.

Тут її брат грюкнув кулаком по столу. Боббі розпізнала його фірмові щиглі по стільниці: таким ударянням пальцями той зазвичай підкріплював свої докази. Перейняв це від їхнього батечка.

— Марсом не можна перебирати! — Клац! — Це не другорядна планета. — Клац. — Оті брами й що воно там кишить потойбіч за ними — то не є наш дім. Зусилля, спрямовані на оземлення...

— Та я ж не проти оземлення виступаю, — мовив небіж, коли Боббі увійшла до покою. Із кухні їй мовчки кивнула зовиця. Боббі привіталася з нею таким самим кивком. Розчахнуті двері кухні витріщалися в житлове приміщення, де онімлена жуйка новин показувала далекі образи незнаних планет, поміж яких про щось серйозно ворухив губами красивий чорношкірий чоловік в окулярах із металевою оправою. — Я тільки те кажу, що зараз на нас посиплються міриади нових даних. Дані! Я лише про них.

Обидва вони перехилилися один до одного через стіл, от ніби поміж них була невидима шахівниця. Така собі гра концентрації та інтелекту настільки поглинула їх, що вони вже й не бачили довколишнього світу. Оце ж так воно й було, хоч з якого боку глянь. Боббі сіла на стілець, а ті двоє сперечальників навіть не завважили її прибуття.

— Марс, — провадив її брат, — це така планета, яку люди щонайкраще вивчили. І зовсім ніц не важить, скільки ти дістанеш нових пакунків даних від останніх досліджень, що не з Марсу. Вони ж бо не про Марс! Це мов ти сказав би, неначе, побачивши тисячу картинок, які зображають тисячу інших столів, ти побачив би оцей-о стіл, за яким ти якраз сидиш.

— Знати — це добре, — мовив Боббін небіж. — Ти ж сам тищу разів це мені торочив. Ніяк не втямлю, чому саме тепер це тебе так

зачепило.

— А як у тебе справи, Боббі? — голосно, із притиском, сказала зовиця, несучи миску до стола. Рис і перчики як приправи до баміє-супу — і як нагадування чоловікам: гостя за столом! Таке втручання в чоловічу дискусію пересмикнуло обох сперечальників.

— Добре, — відповіла Боббі. — Оформила контракт із верф'ями. Це допоможе нам забезпечити роботою купу ветеранів.

— Дяка тому, що будується стільки дослідницьких і транспортних кораблів, — докинув Боббін небіж.

— Девіде!

— Вибач, мамо. Але так воно і є, — огризнувся, не здаючись, Девід. Боббі зачерпнула рису, поклала у свою тарілку. — Усі кораблі, що стали ретром, вони доводять до сучасного ладу. Та й інші умови такі створюють, щоб більше люду попливло до всіх тих нових систем.

Боббін брат узяв рис та ополоник, хихочучи собі під ніс, аби до всіх присутніх дійшло, якої низької він думки про синові сентенції.

— Перша справжня дослідницька команда наразі ще тільки долітає до першого з цих місць...

— Але ж, тату, на Терра Нова — на Новій Землі — вже живуть люди! Прибився туди гурт біженців із Ганімеда... — І похопився, кинувши винуватий погляд на Боббі. Не заведено у них було говорити про Ганімед за столом.

— Бригада обстеження ще й не при-ново-землилась, — зазначив Боббін брат. — Спливуть роки, поки ми спроможемося там заснувати щось на взір справдешніх колоній.

— А тут скільки ще видохне *покоління*, поки хоч хтось вільно пройдеться по цій поверхні! Тут же немає роздовбаної тієї, мать-її-перемать, магнітосфери!

— Не лайся, Девіде!

Боббіна зовиця якраз принесла й саму бамію: чорнющу та пахнючу, зі спокусливою верствою підливи зверху. Від того апетитного духу в Боббі аж слинка потекла. Зовиця поставила каструлю на сланцеву плитку й вручила ополоника гості.

— Як твоя нова квартирка? — поцікавилася.

— Любо, хоч і недорого, — похвалилася Боббі.

— І чого занесло тебе в ту западину, в Інніс-Шелоу? — сказав їй брат.
— Сусіди там будуть у тебе — жах!

— Та ніхто й не посміє докучати тітоньці Боббі! — мовив її небіж. —
Вона рраз! — і одірве голову такому нахабі.

Боббі посміхнулась.

— Ні, я тільки гляну на них грізно — і вони...

Зненацька з вітальні жбухнуло багряне світло. Жуйка новин ураз перемінилася. Ясно-червоні прапорці замайоріли вгорі та внизу, а посередині, поміж них, з'явилося вилицьовате обличчя жінки із Землі: похмуро задивилася вона в камеру. Позад неї завирувала картина якоїсь пожежі, а тоді показався старий обшарпаний корабель колоністів. На тлі ясно-червоного полум'я зачорніли великі літери:
ТРАГЕДІЯ НА НОВІЙ ЗЕМЛІ.

— Що сталось? — вигукнула Боббі. — Що в біса *трапилося* там?

Розділ перший. Басія

Басія Мертон був лагідний чоловік — колись-то. Ніколи не був він таким типчиком, що виготовляє саморобні бомби зі старих металевих бочок із-під мастил та ще з вибухівки, якою користуються гірники.

Ось іще одну викотив він зі своєї маленької майстерні, що стояла за його будиночком. І куди з нею? А до одного з електрокарів першого посадкового майданчика. Вервечка будиночків тяглася на два боки: на північ і на південь, і недалечко й уривалася. А далі, до самого небокраю, простиралася огорнута пільмою рівнина. Ступить Басія крок, а ліхтар, що звисав з його пояса, і собі підскочить, викидаючи вперед чудернацькі рухливі тіні, що мов перебігали по запилюженому ґрунту. Чоловіка, цього порушника нічного супкоюю, писклявими голосками сварили місцеві — неземні звірята.

Ночі на Ілусі (язик не повертався у Басії назвати цю планету Новою Землею) були такі темні, що темніше нікуди. Мала ця планета тринадцять крихітних низькоальбедових супутників, упакованих так щільно в одну й ту саму орбіту, що всі погоджувалися: це — артефакти якихось інопланетян. Хоч би звідки їх притягли й тут помістили, а тим, хто виріс на супутниках Юпітера, котрі є нормальні планети, скидалися ці крихітки більш на спіймані астероїди, ніж на природжені супутники-місяці. А коли заходило тутешнє сонце, ці супутнички не ловили ані промінчика від нього, аби під іншим кутом відбити й послати на Ілус. Нічне життя дикої природи зводилося тут чи не все до невеличких пташок і ящірок. А чи до того, що люди-колоністи вважали за пташок та ящірок. Спільного зі своїми земними відповідниками вони мали самі лише найповерховіші зовнішні риси та вуглецеву основу організму.

Крекчучи з натуги, Басія висадив бочку в задок візка, а за мить щось прокректало до нього, мов відгукуючись, з відстані кількох метрів. То була ящірка-дражнилка: цікавість притягла її до самого світляного кола, й там мерехтіли її крихітні очиці. Ось вона крекнула ще раз, трясучи своєю широкою шкірястою головою, мов позиченою в жаби-вола, й роздуваючи свій повітряний міх на шиї, аби творити ці звуки.

Істотка вичекала ще якусь мить, витріщаючись на чоловіка, але той не відповів їй, то вона й поповзла геть, у пільму.

Басія добув еластичне мотуззя зі свого ящичка для знарядь і заходився прив'язувати повантажені бочки до дна візка. Від самого лише падіння на землю вибухівка не гахне. Так принаймні запевняв його Куп. Басії не хотілося випробовувати, гахне воно в такому випадку чи не гахне.

— Басе! — обізвалася Лусія. Він аж зашарівся збентежено, неначе мале хлопча, яке крало цукерки й попалося на місці злочину. Лусія добре тямил, що її муж має на мислі. Щоб він хоч коли спромігся їй бодай слово брехні сказати? Та ніколи! Але мав він сподіванку, що дружина, поки він трудитиметься, сидітиме собі в хаті. А тут уже саме те, що вона вийшла надвір і гукнула його, вселило йому в душу непевність, чи слушне діло він чинить. Якщо ж воно слушне-справедливе, то чому йому стало так соромно від того тільки, що вона його застукала за цим ділом?

— Басе... — знов озвалася жінка. — В її голосі не було ні наполягання, ні гніву, а сама лише печаль.

— Лусі, — обізвався й він, обертаючись до неї. Це вже вона стала на краю світляного кола його ліхтаря, біліючи сукнею, якою вкуталася чимщільніш від нічного холоду. А обличчя її розпливалося темною плямою.

— Фелсія плаче, — мовила дружина таким тоном, у якому не було нічого від звинувачення. — Боїться вона за тебе. Зайди, поговори зі своєю донькою.

Басія відвернувся й, ховаючи обличчя від неї, тільки тугіш затягнув вузол на своїх бочках.

— Не можу, — відказав. — Ті прибувають.

— Що за «ті»? Хто там прибуває?

— Та сама знаєш, про кого я. Вони загребуть собі все, що ми вибудували, надбали тут, — якщо ми не вчинимо опору. Нам потрібен час. Отак ми й вирвемо його собі. Як не стане посадкового майданчика, доведеться їм снувати сюди-туди самими лише маленькими човниками. Отож ми й знищимо посадковий майданчик. Поки-то відбудують вони його... Ніхто від цього не постраждає.

— Ну, а як стане дуже злецько, — мовила Лусія, — то ми й заберемося звідси?

— Ні! — твердо сказав Басія, сам собі дивуючись, що така лють прозвучала в його голосі. — Він обернувся, ступив кілька кроків до неї, освітивши її обличчя. Вона плакала. — Нам більш нікуди тікати. Ото втекли ми з Ганімеда. Покинули там Катоа напризволяще й утекли, і цілий рік тулилася моя родина на кораблі, бо ніхто й ніде не дозволяв нам сісти. Більш ми нікуди не втікатимем. Не втечемо ніколи. Вони відібрали в мене усіх дітей. То й годі вже!

— І я тужу за Катоа, — мовила Лусія. — Але ж оці люди не вбивали його. То була війна...

«Там було спершу бізнесове рішення. Вони ухвалили своє ділове рішення, а тоді розпалили війну й забрали мого сина. І я дозволив їм це зробити, — подумки мовив він. — Я забрав тебе, і Фелсію з Яцеком, а Катоа покинув, бо думав: він загинув. А насправді Катоа був тоді ще живий!» Такі болючі були ці слова, що він не міг вимовити їх, а проте Лусія таки розчула їх якомсь.

— Не твоя в тім вина...

«Ні, моя!» — підкотило йому з горлянки до самого язика, та він проковтнув це зізнання.

— Ці люди не мають ніякого права на Ілус, — провадив він, силкуючись говорити якнайрозважливіш. — Ми перші висадилися тут. Ми застовпили наше право на це місце. Ми вивеземо звідси перший вантаж літію, отримаєм гроші за нього, й там, на далекій Землі, наймемо адвокатів і подамо реальний позов на цих загарбників. Хай на той час ці корпорації вже й пустять тут своє коріння, це нічого не важитиме. Нам просто потрібен час.

— Якщо ти це вкоїш, — мовила Лусія, — тебе запроторять до буцегарні. Ще такого лиха нам бракувало! Не занастає своєї родини!

— Якраз *заради* моєї родини я й роблю це, — стиха проказав він. А прозвучало страшніше, ніж коли б гаркнув. І стрибнув у візок, за пульт управління, бахнув ногою на педаль акселератора.

— *Заради* моєї родини! — повторив.

І помчав геть від свого будиночка, геть від того обшарпаного містечка, яке вони почали називати Першою Висадкою ще тоді, коли уздріли цю місцину на сенсорних мапах «Барбапикколи». А як воно з

чистої ідеї виросло у справжнє містечко, то ніхто й не подумав, щоб якось його перейменувати. Ось він доїхав до центру — двох рядів абияк стулених будиночків, а тоді вихопився на широку смугу розрівняної грязюки, що правила поселенцям за магістраль, і звернув до першого майданчика. Ті перші біженці, що колонізували Ілус, прибували сюди на маленьких човниках, тож їм потрібна була лише якась пласка смуга ґрунту. Але ті люди з «Королівської Енергетичної Хартії», отой *корпоративний* народчик, мавши хартію ООН, котра дарувала їм увесь тутешній світ, вони ж бо прибудуть із важким обладнанням. А важкі шатли-ліфти потребували справжнього посадкового майданчика. Такий уже й збудували — на тих самих відкритих полях, якими свого часу були скористалися колоністи для своєї висадки.

Басія сприймав це як непристойну грубість. Як хижацьке захоплення. Перший посадковий майданчик мав вагу святині. Він уявляв собі, що десь у майбутньому тут виросте парк, посеред якого височітиме пам'ятник, увічнюючи їхнє прибуття в цей новий світ. Натомість КЕХ вибудувала якусь велетенсько-блискучу металеву потворність — і то де втелющила? А на самісінький колоністський майданчик нап'яла. Ба гірше: ті енергетики використали колоністів як будівельників! І чимало місцевих трималося думки, буцім причастилися вони до чудової справи.

Тоді як відчуття було таке, ніби їх, колоністів, стерли з лиця історії!

Біля нового посадкового майданчика на Басію вже чекали Скотті й Куп. Скотті сидів на краю металевої платформи, звисивши ноги, курячи люльку й спльовуючи на землю собі під ноги. Крихітний електричний ліхтарик, поставлений сторч поруч, забарвлював свого господаря моторошно-зеленавим світлом. Куп стояв трохи віддалік, задивившись, із вискаленими зубами, на небо. Був Куп поясанин, та ще й старої школи, й лікування від агорафобії позначилося на ньому тяжче, ніж на решті колоністів. Цей чоловік із худорлявим обличчям часто задивлявся на ту пустку вгорі, борючись зі звиканням до неї, мов малюк, що боїться, коли йому висмикують загнану в палець скабку.

Басія підігнав візка до краю майданчика й зіскочив на ґрунт, аби розв'язати мотуззя, яким бочкобомби були примоцьовані до дна візка.

— Підсобите мені? — озвався він до друзів. Велика була з Ілуса планета, важча за Землю. Пів року Басія напихався фармакологічними засобами, аби зміцнити свої м'язи та укріпити кості, й все одно тут кожнісінька річ здавалася йому заважкою. Від самої думки, що доведеться підіймати ті бочки й опускати на ґрунт, його плечова мускулатура засіпалась у передчутті настільки виснажливого зусилля.

Скотті сповз із посадкового майданчика й пролетів півтора метра, поки торкнувся ґрунту. Відкинувши з очей пасма свого чорнолисного чуба, він зробив ще одну зтяжку тютюнового диму. Басія вчув гострий сморід, мов від скунса, канабісу, що його Скотті виростив у балії, а тоді змішав із вимороженим досуха тютюновим листом. Куп перегнувся, зазираючи у візок і силкуючись сфокусувати зір, тоді посміхнувся: тонка, жорстока посмішка. Саме Куп від самого початку виносив увесь цей план протидії.

— Ммм, — промимрив Куп. — Чудово.

— Не відволікайся, — застеріг Басія. — Вони не забаряться.

Куп видав ротом бумм! і знов осміхнувся. Та ось вони разом повитягали ті чотири важкеленні бочки й розставили їх рядочком, тулячи до платформи. Коли тягли останню, всі троє геть захекались: ухоркались. Басія мовчки прихилився на мить до візка, Скотті замихнувся останньою зтяжкою зі своєї люльки, а Куп заходився прикручувати до бочок детонатори. Досі ці смертоносні штуки лежали в задку возика — мов які гримучки дрімали.

Містечко в п'їтмї здавалося роєм іскор. Будиночки, що вони будували самі для себе й для інших, мерехтіли, мов скинуті з неба зорі. А ще далі, за містечком, бовваніли руїни. Якись інопланетяни звели там довгу й невисоку будову, над якою височіли дві масивні вежі — мов у тисячі разів збільшені термітні пагорби. Все воно було посноване коридорами, переходами та палатами, і спланували це якись неземного походження архітектори. За дня ці руїни вилискували мінливо-моторошними перламутровими відтінками. А вночі то були згустки темряви, ще чорнішої за саму ніч. А вже за тією озією були шахти: їх позначали самі лиш одбляски рудничних вогнів на хмарах. Як по правді, то Басії ті шахти не були до вподоби. А що руїни? Химерні залишки минулого цієї спустошеної планети — вони, як і все прикрозагадкове, що не являє собою безпосередньої загрози, вивітрилися з

його свідомості вже за перші кілька місяців. От шахти — це інша справа, вони несли історію і сподівання на краще. Половину свого життя він збув по крижаних тунелях, і тунелі, прориті в інопланетних ґрунтах, тхнули злецько.

Тут Куп чимсь видав різкий звук і вилаявся, люто потряс кулаком. Ну, нічого не гахнуло, то це ж не так і погано?

— Як ти гадаєш: вони заплатять нам, аби ми це їм відбудували? — запитав Скотті.

Басія лайнувся і сплюнув під ноги.

— Нам і справді не слід було б це робити, але обов'язково знайдуться людці, охочі присмоктатися до цицьки КЕХ! — відповів він, закотивши останню бочку в призначене їй місце. — Без цієї платформи вони не зможуть висадитись. Тож нам просто не слід її відбудовувати — і край.

Скотті засміявся, видихнувши хмару диму.

— Хай там що, а вони прибувають. І чом би не поживитися їхніми грішми? Таке люди пасталакають.

— Дурні вони заплішені, такі люди! — мовив Басія.

Скотті кивнув головою, а тоді, змівши однією рукою псевдоящірку з пасажирського місця візка, сів туди сам. Поставив ноги на крило й знов замихнувся добрячою затяжкою з люльки.

— Перш ніж воно гахне, нам слід ушитися звідси. Порох як бабахне, то коли б нам не оглухнути.

— Агей, друже! — гукнув Куп. — Усе в нас іде як по маслу. То вже й прикінчимо цю озію, чом ні?

Скотті підвівся й рушив до платформи. Але Басія зупинив його, висмикнув розжеврену люльку йому з рота й поклав на дах візка.

— Вибухівка, — мовив Басія. — Вона має звичку вибухати.

Скотті здвигнув плечима, але вираз його обличчя виказав досаду. Поки ці двоє підходили, Куп уже й укладав першу бочку на бочок.

— Ви добре потрудилися. Солідно!

— Дякую, — мовив Басія.

Куп ліг навznak, Басія улігся за якийсь метр від нього. Скотті обережно закотив поміж них першу бомбу. Басія, продираючись крізь переплетіння кабелів, поповз попід платформою, зупиняючись по черзі біля кожної бомби, вмикаючи віддалені детонатори й синхронізуючи

їх. Ось він розчув, як наростає виття електродвигуна, й на мить розсердився на Скотті: мовляв, захопив візка для самого тільки себе! Але вже наступної миті збагнув: то наближається чийсь інший візок, а не їхній їде звідси.

— Агей! — пролунав знайомий голос Пітера.

— І чо' той мудак сюди припхався? — пробурчав Куп, змахнувши рукою піт із чола.

— Хочеш, щоб я вийшов, довідався? — запитав Скотті.

— Басіє! — мовив Куп. — Вийди глянь, чого Пітерові треба. А Скотті хай трохи забруднить свою спину.

Басія поковзом-поповзом виліз із-під посадкової платформи, звільнивши місце для Скотті й останньої з чотирьох бомб. Пітерова чортопхайка стояла біля його візка, а сам Пітер стояв між двох візків і переминався з ноги на ногу, от ніби йому припекло справити малу потребу. Спина й руки Басії нили. Він тільки бажав, щоб усе це швидше скінчилось, а він знову опинився вдома, біля Лусії, Фелсії та Яцека.

— Що тобі? — спитав Басія.

— Вони прибувають! — таємниче прошепотів Пітер, от ніби тут хтось міг їх підслухати.

— Хто прибуває?

— Та всі! Тимчасовий управитель. Безпекова команда корпорації. Науковці й технологи, весь персонал. Усі. Це серйозно. Вони висаджують нам на голову цілий новий уряд.

Басія здвигнув плечима.

— Застарілі вісті. Півтора року, як дійшли сюди. А то б чого ще ми тут шалались?

— Та ні! — Пітер аж підскочив знервовано, глипнувши на зорі. — Вони ось зараз висадяться тут! «Едвард Ізраель» увімкнув гальмівні двигуни пів години тому. Вже й вийшов на високу орбіту.

Мідяний присмак страху заповнив рот Басії. Чоловік задивився угору, в ту небесну пітьму. Мільярд незнаних зірок, і Молочний Шлях, рідне сузір'я, все на своїх місцях, тільки бачене під іншим кутом. Гарячково пошастав очима й таки вловив той рух. Тонесенький, мов хвилинна стрілка на аналоговому годиннику, але Басія його розгледів.

Корабель-носій виділив свою «краплю». Важкий «човник» уже почав спуск, наближаючись до посадкової платформи.

— Перш я хотів зв'язатися з вами по радіо, але ж Куп застеріг: вони моніторять радіодіапазон, і... — швидко заговорив Піт, але цієї миті Басія вже мчав назад, до платформи. Скотті з Купом саме вилазили з-під неї. Куп витряс хмарища пилуки зі своїх штанів і заусміхався.

— У нас проблема! — сказав Басія. — Корабель допіру скинув човника. Здається, вони вже увійшли в атмосферу.

Куп задивився угору. Ліхтарик освітлював його щоки, затінюючи очі.

— Гм! — видав він.

— Я думав: ти це враховуєш, чоловіче. Думав: ти береш до уваги, де вони є.

Куп тільки плечима стелує, ані погоджуючись, ані заперечуючи.

— Нам слід позабирати бомби звідтіля! — сказав Басія. Скотті вже майже став навколінці, аби туди полізти, але Куп поклав руку йому на плече, стримуючи.

— Навіщо? — запитав він.

— Вони ж зараз сюди сядуть, і бомби можуть здетонувати! — пояснив Басія.

Куп усміхнувся лагідною усмішкою.

— Можуть, — повторив він. — То й що, коли?..

Басія зціпив кулаки.

— Вони ось-ось підуть на посадку!

— Я це розумію, — мовив Куп. — Але ця обставина не викликає в мене великого почуття обов'язку. І хоч ти що ще скажи, а ми вже не встигнемо повитягати їх звідти.

— Ми можемо познімати капсулі детонаторів, — сказав Басія, присідаючи навпочіпки. Провів променем ліхтарика по надбудові майданчика.

— Мо', змогли б, а мо', й ні, — мовив Куп. — Питання в тім, чи повинні. І воно маленьке-кривеньке, це питання.

— Купе? — подав голос Скотті — голос писклявий і непевний. Куп його знехтував.

— Це добра нагода, як мені видається, — уточнив Куп.

— На тій штуці летять сюди люди, — сказав Басія, залазячи під платформу. Електроніка найближчої бомби лежала вдавнена в ґрунт.

Він натис болючим своїм плечем на корпус бомби, щоб її зрушити.

— Вже ніяк не встигнемо, друже! — гукнув йому Куп.

— Та, може, й встигли б, якби ти підворушив свій зад! — крикнув Басія. Капсуль так міцно пристав до корпусу бомби, мов кліщ у тіло впився. Басія силкувався втиснути пальці у вже присохлий клей, щоб віддерти капсуля.

— От лайно! — вимовив Скотті аж наче з захопленням. — Басе! От лайно!

Капсуль віддерся. Басія запхнув його собі в кишеню й поповз до другої бомби.

— Нема часу! — прокричав Куп. — Краще нам ушитися звідси й спробувати підірвати це, поки вони ще можуть підлетіти назад, нагору!

Тут Басія розчув, як на певній відстані задирчав, рушаючи геть, один з їхніх візків. Ага, то Піт захотів од'їхати на певну відстань. А потім долучився ще один звук: басове ревіння гальмівних двигунів. Басія у відчаї глянув на три бомби, що все ще лишалися нерозряджені, й покотився назовні, геть із-під платформи. Масивний шатл затулив уже чималу частину чорного неба й так близько опинився до поверхні планети, що Басія спромігся розгледіти окремі його двигуни.

Ні, такого Басія не збирався робити...

— Біжім! — гаркнув він. Разом із ним і Скотті й Куп щодуху кинулися назад, до свого візка. Рев «човника» переріс в оглушливе ревище. Ось Басія підбіг до візка і вхопив детонатор. Як пощастить підірвати бомби завчасу, то, можливо, шатл спроможеться піднятися вгору й долетіти до великого корабля.

— Не смій! — крикнув Куп. — Ми занадто близько!

Басія бахнув долонею по кнопці.

Здибився ґрунт і тяжко вдарив його. Грубе сміття, камінці дірявили йому руки й щоки, і він зупинився. Але біль усе ще лишався десь далеко. Якоюсь часткою свідомості він тямив, що його, можливо, дуже поранило, і це він перебуває у стані шоку, але й це було ще десь далеко, і це можна було поки що знехтувати. Найдужче вразило його те, наскільки усе враз стишилось. Світ звуку чомусь не сягав його черепа. А от своє дихання, серцебиття чулося виразно. Все, що було поза цим, згорнулося в одне.

Покотившись, заліг на спині й витріщився на поцятковане зірками нічне небо. Над головою завис шатл, посмугований полум'ям до половини, і його двигуни більш не ревіли басом, а верещали вереском пораненого звіра, і Басія не так чув, як відчував це нутром. «Човник» опустився надто низько, а сила вибуху була занадто велика, і якісь уламки таки влучили в прибульця. І хто б таке передбачив? Якась частина Басієного розуму усвідомлювала, що скоїлося велике лихо, але занадто нелегко було приділити цьому належну увагу.

Ось шатл уже й щез із поля зору, верескливо оплакуючи власну кончину — ген через діл. Іще писнуло, пробриніло — й зненацька запала тиша. Поруч Басії сидів на землі Скотті, витріщаючись туди, куди залетів «човник». Басія дозволив собі впасти, безсило простягтися.

Коли в його очах зблякли оті яскраві цяти, на небо повернулися зорі. Якусь хвилю Басія милувався їхнім мерехтінням, гадаючи, котра з них є Сонце. Аж так далеко-далеченно. Але й близько — завдяки тій брамі. А це ж він збив їхнього шатла! Тож тепер вони обов'язково повернуться. Він-бо не лишив їм жодного вибору.

Раптом ним струснули спазми лютого кашлю. От ніби легені йому переповнилися якоюсь рідиною, і він кілька хвилин це викашлював. А слідом за кашлем прийшов нарешті й біль, трощачи всеньке тіло від голови до п'ят.

Із тим болем прийшов уже й страх.

Розділ другий. Елві

Шатл став дибки, жбурнувши Елві Окойє на її ремені безпеки так сильно, що вибило все повітря їй з легенів, а тоді відкинуло її назад, у весильні обійми аварійної кушетки. Світло заморгало, змінилося пільмою, а тоді вернулося знову. Ковтнула слину: її схвильованість і передчуття змінилися тваринним страхом. Поруч неї Ерік Вандерверт усміхався все тією самою напівморгливою, напівобнадійливою усмішкою, яку він залюбки дарував їй протягом останніх пів року. А навпроти неї лежав Фаєз: очі витріщені, обличчя посіріло.

— Все гаразд, — мовила Елві. — Все буде гаразд.

Вона ще промовляла товаришам ці слова, а якась частина її немовби поповзла геть від них. Елві й не тямала, що ж воно діється. Аніякий земний досвід не міг би підказати їй, що все обійдеться. І все ж таки найперший порух її душі звелів їй ствердити це, от ніби вже самі сказані ці слова гарантували правдивість її запевнення. Якесь пронизливе скигління брижами пробігало по плоті «човника», обертони стикалися один з одним. Жінка відчула, як її тіло похилилося ліворуч, і всі аварійні кушетки позміщувалися на своїх вісях, мов хореографічні танцівниці. Вона втратила Фаєза з поля зору.

Дзвінок, що складався з трьох тонів, провістив: зараз буде звернення їхньої пілотині. Ось і голос її дійшов до них по системі комунікації з пасажирами.

— Пані й панове! Скидається на те, що стався критичний розлад функції посадкової платформи. Тож цим разом нам не вдасться здійснити посадку. Ми повернемося на орбіту й зістикуємося з «Едвардом Ізраелем», а там зачекаємо, поки складуться умови для виконання...

Пілотиня замовкла, але по всьому кораблику все так само проходило сичання невимкнутої лінії зв'язку. Елві подумала: щось відвернуло увагу пілотині. Ось іще один крен, кораблик ізнов сіпнувся, й Елві щосили вп'ялася пальцями у своє реміняччя, тягнучи його на себе. Поруч хтось почав молитися вголос.

— Пані й панове! — знов заговорила пілотиня. — Здається, розлад посадкового майданчика завдав нашому шатлові якоїсь шкоди. Тож я не думаю, що ми зможемо піднятися вгору саме зараз. Недалечко звідси видніє висохле дно якогось стародавнього озера. Гадаю, нам доведеться придивитися до нього, чи не послужить воно нам як запасний посадковий майданчик.

На мить Елві пережила ніби полегшення: «Ми все ще маємо якийсь посадковий майданчик...» Але наступної хвили їй сяйнуло якесь глибше розуміння, а все єство пройняв глибший страх: «Вона хотіла сказати, що зараз нас спіткає кораблетроща!»

— Хочу попросити всіх: залишайтеся прив'язані до своїх кушеток! — сказала пілотиня. — Не розщібайте своїх ременів! І ще, будьте ласкаві, подбайте, щоб ваші руки й ноги залишалися всередині панцера кушетки, аби уникнути переломів, якщо буде удар об борт. Там є гель, він знадобиться. За пару хвилин ми всі здійснимо посадку!

Силуваний, штучний спокій у голосі пілотині нажахав Елві дужче, ніж налякали б зойки та сльози. Пілотиня робила все, що було в її силах, аби вберегти своїх пасажирів від паніки. Та чи всі виконають ці настанови, якщо хтось витлумачить їх як заклик до паніки?

Її вага знову змістилася, потягла її ліворуч, потім відкинула назад, а тоді, коли шатл уже падав, Елві пережила легкість. Здалося: те падіння триває цілу вічність. Гуркання й скигління шатла переросло в пронизливий вереск. Елві заплющила очі.

— Все буде добре! — мовила вона сама собі. — Все гаразд...

Від зіткнення з ґрунтом «човник» розколовся, мов панцер омара під ударом молотка. На мить Елві отримала враження, ніби перед нею відкрилися незнані зорі чужинського неба, а тоді її свідомість провалилася в п'тьму, от неначе Господь Бог натис на вимикач і вимкнув світло.

* * *

Багато сторіч тому європейці заповнили собою спустошений чумою панцер обох Америк, деручись по трапах на дерев'яні кораблі з величезними полотняними вітрилами та покладаючись на вітри й уміння моряків, аби ті завезли їх геть від добре знаних рідних країв — до того, що вони звали Новим Світом. Релігійні фанатики,

авантюристи й доведені вбогістю до відчаю бідняки на пів року плавби довірилися немилосердним хвилям Атлантичного океану.

Півтора року тому Елві Окойє, згідно з контрактом, укладеним із «Королівською Енергетичною Хартією», покинула станцію на Церері. «Едвард Ізраель» виявився дуже масивним кораблем. Колись-то, майже три покоління тому, став він одним із тих колонізаційних кораблів, котрі завезли людство аж до Поясу й системи Юпітера. Коли ж людський приплив вичерпався і натиск експансії змирився зі своїми природними межами, «Ізраеля» перекваліфікували на водовоза. Вік експансії скінчився, і романтика свободи поступилася практичним потребам життя: повітрю, воді та їжі, в такому порядку. Десятиліттями цей корабель слугував конем-ваговозом Сонячної системи, а потім... відкрилося Кільце! І знов усе змінилося. Позаду, на верфях Буша й на станції Тайко, заходилися будувати нове покоління колонізаційних кораблів, але цей ретроград «Ізраель» випередив усіх.

Коли Елві уперше ступила на його борт, вона вловила відчуття подиву, надії та хвилювання у бринінні рециркуляторів повітря цього корабля та в кутах його старомодних коридорів. Вік пригодництва повернувся, а з ним ізнову прибув і цей старий воїн: із вигостреним наново мечем та начищеним до блиску обладунком, що тимчасово, за роки служби ломовиком, був потьмянів. Звісно, Елві знала, що це лише така собі психологічна проєкція, що це свідчить більше про її власний стан духу, ніж про фізичні якості корабля, але цим зачарування не применшилось. «Едвард Ізраель» укотре став колонізаційним кораблем, і його трюми були повні складаних будиночків та проб із високих верств атмосфери, штампувальних лабораторій, і знайшлося там місце навіть для повторно-розкидувального фемтоскопа. Чого вони там тільки не мали: і дослідницько-картографічну команду, й геологічно-топографічну групу, й гідрологічну бригаду, й екзозоолічну робочу групу, до якої втрапила Елві, й ще багато чого. Рівний університету колектив докторів фізичних наук і гідний цілої урядової лабораторії багаж поштової документації. Поміж екіпажем з одного боку й колоністами з другого — тисяча осіб.

Були вони небесним містом і повною пілігримів шхуною, пов'язані і з Плімут-Роком, і з Дарвіновою мандробою на «Біглі» водночас. Була це найвеличніша та найгарніша пригода з усіх авантур, на які тільки

будь-коли пускалося людство, й Елві заслужила на місце в тутешній екзобіологічній команді. Отож уявити, в такому контексті, буцім сталь і кераміка цього корабля просякли чуттям радості, було дозволенною ілюзією.

І всім цим правив єдиний правитель — губернатор Траїнг.

Вона бачила його кілька разів протягом тих місяців, які вони пережили, прискорюючись і гальмуючи, моторошно проповзаючи поміж кілець, а тоді знову прискорюючись та гальмуючи. А порозмовляти з ним їй пощастило аж перед самою висадкою на Ілус.

Худенький був із Траїнга чоловічок. Його червоного дерева шкіра й мов припорошена снігом чуприна нагадали їй декого з її дядьків, а часта усмішка вселяла певність і заспокоювала. Вона саме стояла на обсерваційній палубі, уявляючи собі, начебто спрямовані на цю планету екрани високого розрізнення — це справдешні вікна, й нібито світло оцього незнайомого їй сонця й справді відбивається від широких заболочених морів та високих заморожених хмар і потрапляє безпосередньо в її очі, дарма що гальмівне тяжіння означало: вони ще не вийшли на вільну орбіту. Дивне й прекрасне було це видовище. Єдиний на всю планету масивний океан, рясно всіяний островами. Величезний континент, що вигідно розлігся на половину півкулі, найширший на екваторі, а чим далі на північ і південь, то дедалі худіший. Офіційна назва цього світу була Берінгів Огляд-4 — за найменуванням тієї проби, що вперше зафіксувала його існування. А в коридорах, у кафетерії та в спортзалі усі, неначе змовившись, називали його Новою Землею. Отже, принаймні не вона одна була захоплена цією романтикою.

— І про що ви думаєте, докторе Окойє? — запитав лагідний голос Траїнга, й Елві аж підскочила з несподіванки. Вона й не чула, як він підійшов. І не побачила, як став поруч. Їй здалося, що вона має чи вклонитися, а чи дати якусь офіційну відповідь. Але вираз його обличчя був такий лагідний та поблажливий, що вона вирішила просто й щиро відповісти.

— Хотіла б знати, що я такого видатного зробила, щоб заслужити всю цю винагороду, яка дісталася мені, — сказала вона. — За якусь часину я навіч побачу першу щиро інопланетну біосферу. Дуже скоро я дізнаюся такі речі про еволюцію, пізнати які досі було буквально

неможливо. Либонь, тим відтинком життя, що я прожила досі, я довела комусь, яка я дуже-дуже хороша, кращої бути не може.

Нова Земля на екранах блискотіла відтінками коричневого, золотого та блакитного. Вітри високої атмосфери розпушили зеленаві хмари, обплівши ними пів планети. Елві аж прихилилася, щоб ліпше це розгледіти. Губернатор захихотів.

— Ви станете знаменитістю, — прорік він.

Елві заморгала й закашлялася від сміху.

— І чом би й ні? — підхопила вона. — Ми ж робимо такі речі, яких людство досі ще не робило.

— Дещо з таких речей, — уточнив Траїнг. — А іншу децицю того всього ми робили завжди. Сподіваюсь, історія потрактує нас милосердно.

Не зовсім вона дотямила, що він цим хотів сказати, але тільки вирішила перепитати, як до приміщення увійшов Адольфус Мертрі. Худорлявий чоловічок із гострими блакитними очима, Мертрі очолював безпекову службу: десь такий діловий та завзятий, як Траїнг — добренький дядечко. Двоє чоловіків подалися геть, лишивши Елві на самоті зі світом, який ось-ось мав відкритися перед її дослідницьким заповзяттям.

Цей важкий шатл був завбільшки не менший за декотрі кораблі, на яких побувала Елві. Їм довелося збудувати спеціальну платформу на поверхні планети для його посадки. Віз він перші п'ятдесят побудов, основний набір лабораторій та, що найважливіше, купол із міцним периметром.

Вона йшла вузьким запакованим коридором «човника»: її ручний термінал вів Елві до її призначеної аварійної кушетки. Коли засновувалися перші колонії на Марсі, ці периметрові куполи були запорукою виживання астронавтів. Щось таке, що утримувало б у приміщенні повітря й не впускало б радіації досередини. На Новій Землі купол був потрібен, аби тільки обмежити забруднення. Корпоративна хартія, що її ухвалила КЕХ, вимагала, щоб їхня присутність лишала на планеті якомога менше слідів. Елві чула, що на поверхні цієї планети вже поселилися якісь люди, й хотілося їй сподіватись, що й вони були досить обачні та не дошкуляли довколишньому середовищу. Якщо ж вони були необачні, то взаємодія

між місцевими й завезеними організмами буде непроста. Можливо, не вдасться й розвести поокремо.

— У тебе стурбований вигляд!

Фаєз Саркіс уже сидів на своїй аварійній кушетці, нацуплюючи на себе, через груди й талію, широкі паси безпеки. Він виріс на Марсі, мав обумовлені малою гравітацією високу й тонку статуру та велику голову. Зі своєю аварійною кушеткою він був «на ти», мов не одну ніч проспав на ній. До Елві дійшло: ручний термінал каже їй, що вона втрапила на своє місце. Сіла — й одразу ж навколо її стегон та нижньої частини спини почав формуватися гель. Щоразу, коли вона опинялась на аварійній кушетці, їй кортіло не лежати, а сидіти в ній, мов дитині у мілкому басейні. А от зануритися в неї — це було мов дозволити, щоб вона тебе з'їла.

— Просто продумую свої дії наперед, — мовила жінка, змушуючи себе лягти на спину. — Стільки роботи впорати!

— Та сам знаю, — зітхнув Фаєз. — Передих скінчився. Тепер нам треба заробити на своє утримання. І все ж було воно цікаво, поки тривало. Себто все, крім подолання повної земної гравітації.

— Знай: Нова Земля трішки важча!

— Та не нагадуй, — відмахнувся він. — Чи не ліпше було б нам, для початку, висадитися на планетку — бальзовий плотик із цивілізованим джерелом гравітації.

— Щось би виграв, щось програв, — мовила Елві.

— Ну, хай-но добудемо папери на пристойну марсоподібну планетку, я враз переведеуся туди.

— І пів Марса з собою забереш.

— Чи ж мені не краще знати? Таку собі місцинку з атмосферою, щоб вільно дихалось. І з магнітним полем, аби не зариватися в землю, мов кроти. Наче вже й вивершується один землетворчий проєкт — ото тільки чи доживу я, аби туди втрапити?

Елві засміялась. Фаєз був приписаний до двох груп одразу: гео- та гідрологічної. Навчався у найкращих, які тільки є поза межами Землі, університетах, і Елві, давно з ним будши знайома, знала, що й Фаєз, як і вона, боїться й тішиться водночас. Тут прийшов Ерік Вандерверт і влігся на кушетку, що була поруч Елвіної. Вона чемно усміхнулася йому. За ті півтора року, що сплинули після Церери, стільки перебуло

романтичних чи принаймні просто статевих зв'язків між членами наукових команд. Елві трималася чимдалі від тієї павутини-плутанини. Бо давно вже переконалася: статеві заплутаності й праця — то є непевна та ще й токсична суміш.

Ерік віддав кивок головою Фаєзові, а тоді — всю увагу на неї.

— Хвилюєшся! — мовив він.

— Атож, — відповіла Елві, й Фаєз, навпроти неї, закотив очі під лоба.

Тут поміж них, поміж їхніх аварійних кушеток, пройшовся Мертрі. Його миготливий погляд фіксував усе: кушетки, безпекові пояси, обличчя людей, що готувалися до першої висадки на незнану їм планету. Елві усміхнулася йому, безпековий шеф відповів їй гострим кивком. Але не ворожим — просто діловим кивком головою. Простежила, як він охопив її всю своїм поглядом. Ні, то був не сексуальний позирк, яким чоловік оцінює жінку. А десь як вантажник допевнюється, чи вискочили магнітні клямри пакувальної клітки. І ще раз кивнув їй, задоволений вочевидь, що вона правильно позацибала свої ремені, та й подався далі. Коли Мертрі зник із поля зору, Фаєз захихотів.

— Бідолашний виплодок прожовує стіни, — мовив, киваючи вслід безпеківцю.

— Та ну? — протягнув Ерік.

— Чи ж не він тримав нас півтора року під каблуком, еге? А зараз ми спустимось, а він лишиться на орбіті. Кам'яніє від самої думки, що ми повбиваємось на його зміні.

— Принаймні він дбає про нас, — заступилась за безпеківця Елві. — Й цим він подобається мені.

— А тобі всі подобаються, — піддражнив Фаєз. — Така вже в тебе патологія.

— А тобі ніхто не подобається.

— То це вже моя патологія, — осміхнувся марсіянин.

Тут пролунав сигнал у три тони — заклик до уваги, й клацнула, увімкнувшись, система оповіщення пасажирів.

— Пані й панове! Мене звати Патрісія Сільва — я ваш пілот на цьому короткому спуску по молочній річці.

Аварійні кушетки вибухнули сміхом.

— За десять хвилин ми відстикуємося від «Ізраеля», а посадка на Нову Землю забере хвилин п'ятдесят. Отож за годину ви всі зробите перший ковток нового повітря. З нами летить сам пан губернатор, тож ми постараємось, щоб усе пройшло як по маслу, та й дістанемо за цей політ добрий бонус.

Усім їм стало весело, навіть пілотині. Елві подарувала усмішку Фаєзові, а той усміхнувся їй. Ерік прокашлявся.

— Ну то що ж, — із напускною скорботою мовив Фаєз. — Усі ми стали на цей шлях. Сподіваюся, всі ми дійдемо до його кінця.

* * *

Біль не зосереджувався в одному якомусь місці. Занадто вже був він великий. І поширювався по всьому тілу, охоплював усе. Та ось Елві втямила, що вона на щось дивиться. Якась мов масивна, потворно збільшена крабова клешня. Чи зламаний кран будівельний. Туди, до того утвору тяглося рівне дно висохлого озера, але, перш ніж дотягтися до основи того дива, воно втрачало рівнинний характер. Уявилося їй, що те потворисько якимось проштовхалося на поверхню з-під темного, сухого ґрунту. А чи воно увігналося в землю? Її змучений розум спробував усвідомити це як уламок шатла... але ні, не зумів.

То був якийсь артефакт. Руїна чогось. Якась загадкова побудова, що її лишила по собі котрась неземна цивілізація — та сама, що придумала протомолекулу й кільця. Нині покинута й порожня. І раптом Елві побачила сильний і розшматований спогад: як була ще дівчиною, побачила такий експонат фотомистецтва. Там був високого розрізнення образ велосипеда в канаві, за руїнами Глазго. Наслідок катастрофи у єдиному образі, стиснений і промовистий, мов вірш.

«Хоч це я мала побачити, — подумалося. — Принаймні я потрапила сюди, і я ще жива!»

А раніше хтось витягнув її з розбитого шатла. Коли повернула голову, то побачила, як жовто-біло світяться вогні тієї конструкції, а інші учасники експедиції рядами лежать на рівному дні колишнього озера. А дехто й стояв. Дехто рухався поміж загиблих і поранених. А вона їх не впізнавала: ні за обличчями, ні за їхніми рухами. Пробувши півтора року на «Ізраелі», вона вже усіх знала в обличчя. А це були якісь чужі

люди. Отже, місцеві. Поселенці. Нелегали. Повітря тхнуло перепаленим пилом і кмином.

Мабуть, Елві зомліла, бо та жінка начебто вмить з'явилася поруч. Її руки були закривавлені, а обличчя вимашчене брудом і чиєюсь, не її власною, згуслою кров'ю.

— Вас потовкло, але безпосередньої загрози вашому життю немає. Зараз я дам вам щось від болю, але мені треба, щоб ви лежали, не ворушачись, поки ми зможемо прооперувати вам ногу. Гаразд?

Вродлива. Одначе якась люта, жорстока була та її врода. Темні щоки в чорних цятах: мов бусинки на вуалі. Неначе місячні стежечки по воді, пасма сивини повпліталися в чорні хвилі її кіс. Хоча який міг бути місяць на цій Новій Землі! Самі лише мільярди незнаних зірок на небі...

— Гаразд? — повторила та жінка своє запитання.

— Гаразд, — відповіла Елві.

— А скажіть, що ви тільки-но погодилися зробити.

— Не пам'ятаю.

Жінка відхилилася назад, легко спираючись рукою на плече Елві.

— Торре! Треба просканувати голову цієї потерпілої. Тут може бути струс головного мозку.

Із п'ятьми долинув голос якогось чоловіка:

— Добре, докторе Мертон. Хай-но впораюся з цим пацієнтом.

Доктор Мертон знов обернулася до Елві.

— Якщо я зараз відійду від вас, ви полегчите спокійно, поки до вас дістанеться Торре?

— Добре, я почекаю. Я здатна дочекатися допомоги.

— Я певна, що ви здатні, — зітхнувши, сказала красуня. — То просто дочекайтеся його.

Із п'ятьми вигойдалася якась постать. Елві розпізнала Фаєзову ходу.

— Ідіть собі. Я посиджу біля неї.

— Дякую! — мовила доктор Мертон і щезла в п'ятьмі. Крекчучи, Фаєз сів на ґрунт і схрестив ноги. Чуб на його трохи завеликій голові стирчав навсібіч, мов колючки на їжаку. Міцно зціплені уста... Елві взяла його за руку, хоч і не мала такого наміру, й відчула, як він сіпнувся на мить, але потім дозволив їй робити цей доторк.

— Що ж воно сталось? — запитала вона.

— Посадкова платформа злетіла в повітря.

— О! — мовила Елві. А тоді запитала: — Вони так чинять зазвичай?

— Та ні. Ні, зазвичай вони так не чинять.

Вона зробила зусилля пробитися крізь це думкою. «Якщо вони так не чинять зазвичай, то як же могло це статися?» Свідомість її проясніла достатньо, аби вона могла втямити, у яку халепу втрапила. Це збивало з пантелику, але... можливо, це ще й добрий знак?

— Наскільки справи погані?

Вона більш відчула, ніж розгледіла, як Фаез стенив плечима.

— Погані справи. З добрих новин важливе те, що село їхнє поруч, а їхня лікарка компетентна. Мала практику на Ганімеді. Ну, якщо наші припаси не погоріли у вогні або не почавилися під двома тоннами металу й кераміки, то вона, можливо, й ще чимсь нам допоможе.

— А як робоча група?

— Я бачив Ґреґоріо. З ним усе гаразд. Ерік загинув. Не знаю, що сталося з Софі, але хай до тебе повернеться допомога, і я піду ще подивлюся.

Загинув Ерік. А ще кілька хвилин тому він лежав поруч неї на своїй кушетці й докучав своїми спробами фліртувати. Вона не могла збагнути, як це він міг загинути.

— Судьям? — запитала.

— Вона на «Ізраелі». Все з нею гаразд.

— Добре.

Фаез стис її руку й відпустив. Не стало тепла його дотику, й довколишнє повітря взялося холодити їй долоню. Він задивився, понад рядами тіл, на рештки їхнього шатла. Було так темно, що Елві розрізняла його присутність лише завдяки тому, що він затуляв собою кілька зірок.

— Губернатор Траїнг не пережив цієї трощі, — мовив він.

— Не пережив?

— Мертвий, мов пацюк, що здох тиждень тому. І ми не знаємо навіть, хто ж тут даватиме хоч якийсь лад.

Вона відчула, як сльози напливають їй на очі, а груди заповняє біль, що не мав нічого спільного з її пораненнями. Пригадалися їй лагідна усмішка цього чоловіка, теплота голосу його. Дивно, що Ерікова смерть ковзнула над поверхнею її свідомості, мов кинутий

камінчик-«жабка» понад плесом, а от загибель губернатора Траїнга вразила так глибоко.

— Мені так жаль, — мовила Елві.

— Жаль, авжеж. Півтора року минуло, як ми покинули наші домівки, аби опинитися на незнайомій планеті, з потовченим на порох нашим провіантом і з чудною певністю, що постраждали ми від саботажу тих самих людей, які надають нам наразі медичну допомогу. Либонь, поки все це скінчиться, ми всі ще позаздримо Траїнгові.

— Ну що ти таке кажеш! Усе буде добре.

— Елві? — злостиво захихотівши, мовив Фаєз. — Я певен: усе вже недобре.

Розділ третій. Гевлок

— Агей! — прогундосив інженер зі своєї каюти. — Гевлоку! Ти що там, п'яний як чіп?

— Не така в мене робота, щоб напиватися, Вільямсе, — відповів Гевлок, пропливаючи перед своїм столом. Станція внутрішньої безпеки на «Едварді Ізраелі» була невелика. Два столи, вісім камер — не «губа», а просто конторка. А через перебування корабля на високій орбіті й фактичну втрату гравітації здавалася вона й ще меншою.

— Послухай-но! Я знаю, що був вийшов з ладу, але вже ж і протверезів. То ти міг би й випустити мене.

Гевлок зиркнув на свій ручний термінал.

— Посидь іще п'ятдесят хвилин та й вийдеш на волю.

— Ну-ну, Гевлоку! Змилуйся!

— Така вже це політика. Я тут нічого не можу змінити.

Добрих тринадцять років пропрацював Дімітрі Гевлок за безпековими контрактами, з вісьмома різними корпораціями. Зокрема з «Пінквотером», «Зоряною Спіраллю», «Кооперативом Ель-Хашем», «Стоуном і Сіббетсом» та низкою інших. Навіть із «Протогеном» недовго мав співпрацю. Де тільки його не було: і на Поясі, й на Землі, й на Марсі, а також на Місяці. Виконував довготривалі завдання на ваговозах, що курсували від Ганімеда до Землі. Чому тільки не давав він ради: і заколотам, і інтимному насильству, й наркотрафікам, і навіть одному пришелепкові, що мав пристрасть викрадати пахучі шкарпетки інших людей. І побачив він... ну не все, але багато чого таки набачився. Йому досить було усвідомлювати, що він так-таки ніколи й не побачить геть усього на світі. А іншим досить було визнати, що реагує він не так на самі кризи в його команді, як на людей, з яких та команда складається.

Коли на базі Атен вибухнув реактор, запанікували і його партнер, і шеф, а Гевлок тільки згадав, як колись-то в подібній ситуації було замлоїло йому в шлунку. Коли після знищення льодовоза «Кентербері» спалахнули бунти, його партнер не так злякався, як перевтомився, а Гевлок зі звичним своїм почуттям понурого самозречення розібрався з ситуацією. Коли корабель «Ебісу» посадили на карантин через спалах

вірусу ніпа, його бос був переповнений енергією і навіть настроєм піднісся, ведучи корабель так, ніби розгадував пазл, а Гевлок мав ту втіху, що добре виконував важливу роботу.

Люди, як переконався Гевлок на своєму власному тривалому досвіді, це передовсім і насамперед суспільні тварини, бо й сам він був людина, якій ніщо людське не є чуже. Це було так романтично — й до дідька чоловічо! — удавати з себе такий собі острів, об який розбиваються, не завдаючи йому ніякісінької шкоди, хвилі довколишніх бурхливих емоцій. Але ж ні, то була неправда, й він змирився з цим фактом.

Коли надійшла звістка про підірвану посадкову платформу для важких шатлів і посипалися звіти про людські втрати, відгуком Мертрі — а також Гевлока — стала дієва й точно сфокусована лють. Позаяк уся діяльність відбувалася на поверхні планети, єдиною продухвиною для неї лишився «Едвард Ізраель». А всім, що діялося на «Ізраелі», твердо керував Гевлок зі своєї кермової рубки.

— Ну будь ласочка! — скиглив Вільямс зі своєї камери. — Мені треба перевдягтися у чисту одіж. Нічого ж цим я не порушу. Лиш на кілька хвилин!

— А ще певніш ти нічого не порушиш, як досидиш свій час «на губі», — незворушно заперечив Гевлок. — Іще сорок п'ять хвилин — і ти на волі. Просто посидь і натішся відпочинком.

— Та як мені посидіти, коли можу тільки плавати, бо на орбіті?

— Це така метафора. Не будь буквалістом.

Його призначення на «Едвард Ізраель» стало наслідком великого контракту. «Королівська Енергетична Хартія» відправляла першу справжню експедицію у відкриті отими кільцями позамежні простори, й та вага, якої компанія надавала успіхові цієї місії, була відображена в розмірах сукупного заохочувального багажу. Кожен прожитий на «Ізраелі» день оплачувався ризиковим бонусом, навіть якщо вони просто возили з Місяця залогу та всяке там постачання. А якщо взяти до уваги півтора року польоту, шестирічний відтинок перед планованим поверненням на Землю та ще вісімнадцять місяців перельоту назад — і весь час повна оплата, — то це вже виходила не просто угода, а план цілої кар'єри.

І все-таки Гевлок повагався, перш ніж це підписати.

Він-бо переглянув весь зафільмований метраж від Ероса й до Ганімеда, ту криваву купіль у так званій повільній зоні, коли інопланетна оборона зненацька зупинила земні кораблі, винищивши третю частину людей, що на них перебували. Бачивши, скільки в «Ізраелі» напхано вчених та інженерів, годі було забути, що прямують усі вони в невідоме. Де мають бути монстри.

І тут ось загинув губернатор Траїнг. Загинув і Северн Астрапані, статистик, що на конкурсі «Шукаємо таланти» співав класику рью-поп. Загинула й Аманда Чу, що якось-то позалицялася трохи до Гевлока, коли обоє вони були нападпитку. Зранена й покалічена половина першої команди, чоловіки й жінки. Припаси, що віз важкий шатл, пропали, як і сам «човник». І ця тиша, що заполонила «Едвард Ізраель», скидалася на мить шоку між самим ударом і болем, що приходить потім. А ще — лють і горе. Не лише самої залози. А й Гевлока теж.

Забринів його ручний термінал. Повідомлення скликало безпекову службу на нараду. Її учасники: Мертрі, Вей, Траян, Сміт і він, Гевлок. Потішено прочитав. Ну, не найвище він начальство, але причетний до. Сам факт уведення його до цього списку давав йому відчуття, що й він, можливо, отримає зрештою певний контроль над подіями. Самоомана, звісно, але це його не зачіпало. Швидко дочитав повідомлення, кивнув головою сам собі й набрав кодову команду «Випустити» для тюремної камери.

— Поталанило тобі, — сказав ув'язненому. — Мені треба на збори.

Вільямс виповз зі своєї камери. Його шпакувата чуприна була геть розчухрана, а шкіра ще дужче посіріла.

— Дякую! — понуро кинув.

— Просто не роби цього більше, — порадив Гевлок. — Тут і так привалило нас бідою, а дехто й сам не проти того, щоб стати халепою для всіх.

— Я просто перепив, — пояснив інженер. — І нікому й нічому не хотів нашкодити.

— Та знаю, — мовив Гевлок. — Просто більш не треба кваситись. Гаразд?

Не підводячи очей, Вільямс лише кивнув головою і, вхопившись за поруччя, відштовхнувся й поплив трубою до приміщень залози та

складів одежі, цілої та незамащеної блювотою. Гевлок зачекав, поки той зникне з поля зору, потім замкнув станцію безпеки й подався до нарадчої.

Мертрі вже був там. Миршавий чоловічок, але енергії мав стільки, що вона ніби випромінювалася з нього, мов тепло. Гевлок знав, що цей начальник служби безпеки протягом усієї своєї кар'єри начальствував над корпоративними буцегарнями та над стратегічною промисловою безпекою. Це та ще той простий факт, що його настановлено дбати про безпеку на «Ізраелі», звільняло його від потреби заслужувати на повагу залоги корабля. Обабіч нього плавали у повітрі відповідальна за інформацію Чандра Вей і заступник відповідального за наземні операції Гасан Сміт.

— Гевлок! — мовив Мертрі.

— Сер! — кивком голови відповів Гевлок, хапаючись за поручень і розвертаючись так, щоб дивитися десь у тому самому напрямі, що й решта. Кількома секундами пізніше заплив до приміщення й Рів, Мертрін заступник.

Мертрі кивнув головою.

— Зачини двері, Ріве.

— А Траян? — запитала Вей, виказавши непевністю в голосі, що вона вже здогадується, яка буде відповідь.

— Траян загинула у шатлі, — сказав Мертрі. — Сміт? Ви отримуєте підвищення.

— Прикра вість, сер, — мовив Сміт. — Траян була професіоналка, добре справувалась.

— Атож, — кинув Мертрі. — Отже, ми зібралися тут, щоб виробити план відповіді.

— Кинути на поселенців скелю? — гірко пожартувала Вей. Але Мертрі таки посміхнувся.

— Тим часом ми ще трохи порозігруємо цю ситуацію згідно з приписами, — сказав Мертрі. — До того ж там досі лишаються наші люди, хто вижив. Я послав запит до нашої штаб-квартири — й прохання надати нам ширші повноваження у справі розв'язання цієї проблеми. Маю деяку певність, що й за цих обставин ми отримаємо прикриття з дому, якщо тут дійде до ескалації.

— Ми тут за півтора року від хоч би якого місця, — мовила Вей. У повітрі зависло те, що вона мала на увазі: хоч би що ми вирішили тут зробити, ніхто нас не зупинить.

— А ще нас відділяють години від будь-яких повідомлень, звукових чи графічних, у зоні від Землі до Нептуна, — сказав Рів. — Це засмоктує, але ми маємо високі моральні підстави. Якщо наша реакція вийде перебільшена, цим накрутиться ще одне коло тієї версії, що лихі корпорації пригноблюють бідолашних поясан. Ми перебуваємо у постпротогеновому світі. Так ми не виграємо.

— Не знала, що вас настановили політичним чиновником, — куснула Вей, і Рів зціпив зуби. Коли ж заговорив Мертрі, його інтонація була спокійна та рівна, але й погрозна, мов гримучка заторохтіла своїм хвостом.

— Оце. Ми не доходимо до такого.

— Сер? — запитав Рів.

— До кусання одне одного. Не доходити до такого.

Вей і Рів презирнулисьь.

— Перепрошую, сер, — вибачилася Вей. — Вийшла за рамки.

— Це не проблема, бо таке не повториться більше, — провадив Мертрі. — Які дії ми бачили від «Барбапикколи»?

— Аніяких, — відповіла Вей. — Поясани висловили свої співчуття і пропозиції допомоги, хоча невідомо, що в дідька могли б вони зробити для нас.

— Чи розігрівають вони свої двигуни?

— Не можу сказати, чи й справді.

— Не спускати з них ока, — мовив Мертрі. Це була вказівка — й запитання водночас.

— Ми можемо установити нагляд за цим кораблем, — запевнила Вей. — Спершу була «Мао-Квіковські», а потім вони зазнали поразки. Порятунок «Барби» покрито надто густим мороком. Оголосити їх нелегалами, десантувати туди жменьку людей — і вже ми й заглушили її, шито-крито.

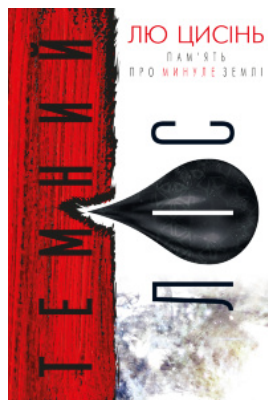
— Взято до уваги, — мовив Мертрі. — А як залога, Гевлоку?

— У стані шоку, сер. Налякані. Сердиті. Вони ж бо науковці. Досі вони розглядали тих скватерів просто як прикру перешкоду й загрозу

Рекомендована література

Проблема трьох тіл

Темний ліс

Вічне життя Смерті

Експансія. Кн. 3

Експансія. Кн. 2

Експансія. Кн. 1

Перейти до категорії
Фантастика

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ